

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри
фахових методик та інноваційних
технологій у початковій школі

“ 28 ” *серпня* 20 19 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НПП2.2.03 МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 013 Початкова освіта

(шифр і назва напряму підготовки/спеціальності)

Освітньо-професійна програма: Початкова освіта

(назва освітньої програми)

Факультет/інститут початкової освіти

(назва факультету/інституту)

2019-2020 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Методика навчання літературного читання» для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Розробник: Торчинська Тамара Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі

Протокол № 1 від «28» серпня 2019 року

Завідувач кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі

(підпис)

(Комар О. А.)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету початкової освіти

Протокол № 1 від «30» серпня 2019 року

Голова науково-методичної комісії факультету початкової освіти

(підпис)

(Ящук О. М.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>01 Освіта</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність <u>013 Початкова освіта</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		-	1-й – 2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <i>презентація теми шкільного курсу мови</i>		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		-	2-й – 3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Освітній ступінь <u>магістр</u>	-	6 год.
		Семінарські	
		-	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		-	80 год
		Індивідуальні завдання	
		Вид контролю	
		-	залік

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить (%):

для денної форми навчання –

для заочної форми навчання – 11/ 89

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: розкрити сутність процесу навчання літературного читання в початковій школі відповідно до державних стандартів; висвітлити сучасні наукові концепції, поняття, методи та технології навчання літературного читання учнів початкової школи, забезпечити оволодіння студентами практичними вміннями проведення сучасного уроку літературного читання в початковій школі.

Завдання:

– забезпечити засвоєння теоретичних основ методики навчання літературного читання в початковій школі;

– надати ґрунтовні знання щодо вимог шкільної програми, структури підручників;

– навчити визначати конкретні методи, прийоми та засоби навчання відповідно до навчального матеріалу;

– ознайомити з досвідом та надбаннями відомих методистів, практикою роботи вчителів міста, області, країни.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

ЗК 7 – здатність спілкуватися державною мовою. Досконало володіти усіма стилями та жанрами усного і писемного мовлення для комунікації з суб'єктами освітнього процесу, з різними соціальними та професійними групами.

ФК 3 – методична. Здатність здійснювати методичний супровід освітньої діяльності в початковій школі; доцільно використовувати у освітньому процесі науково обґрунтовані, традиційні та інноваційні методи, прийоми, засоби навчання/виховання.

ФК 7 – здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. Здійснювати контроль/самоконтроль процесу та оцінювання/самооцінювання результатів діяльності з метою забезпечення їхньої якості.

ФК 9 – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Виконувати спеціальні академічні завдання у відповідності до навчальної дисципліни.

ФК 11 – літературознавча. Комплекс індивідуально-особистісних (мотиви, цінності, ставлення, естетичний смак) і професійно-діяльнісних (літературознавчі знання, вміння, навички) якостей, які забезпечують готовність виконувати літературознавчу діяльність.

Очікувані результати навчання:

ПРН 4. Відбирати, аналізувати, критично осмислювати, оцінювати навчальний матеріал/результати наукових досліджень; творчо застосовувати навчальний матеріал/впроваджувати результати наукових досліджень у практиці(ку) освітньої діяльності навчальних закладів.

ПРН 6. Будувати та практично застосовувати логічно завершену педагогічну систему як сукупність взаємозв'язаних структурних компонентів (мета, зміст, методи, засоби і форми) освітнього процесу щодо реалізації завдань освітньої галузі/виховання.

ПРН 11. Володіти когнітивно-творчими якостями: інтелектуальною активністю, гнучкістю й оригінальністю мислення, інтуїцією, критичністю тощо.

ПРН 17. Володіти нормами сучасної літературної мови та дотримуватися вимог культури усного й писемного мовлення; здійснювати, підтримувати та змінювати міжособистісну комунікацію з фахової проблематики; доказово і чітко вербально висловлювати думки відповідно до змісту, умов комунікації та адресата, прагнучи при цьому передати своє бачення питання.

ПРН 23. Бути наполегливим у вирішенні професійних завдань та взятих зобов'язань, нести соціальну, етичну відповідальність за внесок/результати професійної діяльності.

ПРН 24. Здійснювати рефлексію власної навчальної/професійної діяльності; володіти навичками самоорганізації, саморозвитку з метою підвищення рівня педагогічної майстерності.

3. Мова навчання

Мова навчання: українська

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Програмне, навчально-методичне забезпечення курсу «Літературне читання»

Тема 1. Особливості змісту програми курсу «Літературне читання»

Теоретико-методичні засади літературного читання. Структура програми. Мета і завдання літературного читання. Принципи визначення змісту літературного читання. Сутність тематично-жанрового, естетичного, літературознавчого, комунікативно – літературного принципів впорядкування змісту.

Змістові лінії програми. Особливості нової програми «Літературне читання». Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів. Основні поняття теми: літературне читання, читацька діяльність, читацька компетентність, змістові лінії.

Основна ідея підручника, реалізація її у змісті. Структура підручника. Коло читання. Особливості вибору творів для читання учнями. Методичний апарат. Ілюстративний матеріал. Рубрики і їх зміст. Новизна змісту підручника. Робота в групах. Завдання на вибір. Відповідність змісту підручника програмі «Літературне читання».

Тема 2. Читання як вид мовленнєвої діяльності.

Психологічні механізми читання.

Види і форми читання, специфіка їх застосування, співвідношення на уроці. Способи читання та умови успішного формування способів читання.

Навичка читання. Якості повноцінного читання учнів, їхня взаємозумовленість.

Прийоми розвитку й удосконалення читацьких умінь і навичок.

Орфоепічна робота на уроках літературного читання. Розвиток мовлення на уроках літературного читання.

Диференційоване навчання на уроках літературного читання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Методичні основи роботи з літературним твором

Тема 1. Завдання уроків літературного читання. Основні етапи процесу роботи над художнім твором

Урок як основна форма навчально-виховного процесу з літературного читання. Основні вимоги до сучасного уроку літературного читання. Типи уроків класного читання у початковій школі.

Завдання уроків літературного читання: пізнавально-інформаційні, навчальні, розвивальні, виховні.

Психологічні особливості сприймання художнього твору.

Закон триступневого сприймання художнього твору – від загального до конкретного і до нового узагальнення: «первинний синтез», «аналіз», «вторинний синтез».

Методика роботи над художніми оповіданнями.

Використання на уроках читання наочності і ТЗН.

Тема 2. Особливості аналізу творів різних родів і жанрів

Особливості аналізу художнього твору.

Прийоми аналізу художнього твору. Літературно-методичний аналіз тексту. Види аналізу художнього твору.

Особливості опрацювання казки, байки, притч, легенд, віршів. Методика опрацювання науково-пізнавальних статей і нарисів. Особливості роботи над загадкою, прислів'ям, скоромовкою.

Творчі роботи на основі прочитаних творів.

Тема 3. Методика проведення узагальнюючих уроків читання.

Структура узагальнюючих уроків читання. Види робіт на узагальнюючих уроках. Розвиток мовлення і мислення учнів на цих уроках.

Тема 4. Організація позакласного читання.

Позакласне читання як розділ навчання читання.

Завдання і організація позакласного читання в початкових класах. Форми керівництва позакласним читанням учнів початкових класів.

Етапи формування читацької самостійності школярів, їх особливості. Структура і методика уроків позакласного читання на кожному з цих етапів.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Програмне, навчально-методичне забезпечення курсу «літературне читання»												
Тема 1. Особливості змісту програми курсу «Літературне читання»	-	-	-	-	-	-	20	2	-	-	-	18
Тема 2. Читання як вид мовленнєвої діяльності.	-	-	-	-	-	-	20	2	-	-	-	18
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	-	-	-	-	-	-	40	4	-	-	-	36
Змістовий модуль 2. Методичні основи роботи з літературним твором												
Тема 1. Завдання уроків літературного читання. Основні етапи процесу роботи над художнім твором	-	-	-	-	-	-	13,5	0,5	1	-	-	12
Тема 2. Особливості аналізу творів різних родів і жанрів	-	-	-	-	-	-	15,5	0,5	1	-	-	14
Тема 3. Методика проведення узагальнюючих уроків читання.	-	-	-	-	-	-	9,5	0,5	1	-	-	8
Тема 4. Організація позакласного читання.	-	-	-	-	-	-	11,5	0,5	1	-	-	10
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	-	-	-	-	-	-	50	2	4	-	-	44
Усього годин	-	-	-	-	-	-	90	6	4	-	-	80
Модуль 2												
ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	-	-	-	-	-	-	90	6	4	-	-	80

6. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Види читання. Якість читання та шляхи їх формування.	0,5
2	Основні етапи і прийоми роботи на уроках читання. Методика роботи над оповіданням. Обговорення самостійно складених конспектів.	1
3	Методика опрацювання віршів. Методика роботи над байкою. Обговорення складених конспектів уроків на вивчення вірша та байки (за вибором).	0,5
4	Особливості читання казки, легенди, притчі. Проведення фрагментів уроків на вивчення творів цих жанрів.	0,5
5	Особливості читання науково – пізнавальних статей та нарисів. Методика опрацювання творів малих жанрів.	0,5
6	Особливості та методика проведення уроків позакласного читання.	1
Всього		4

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Аналіз програми літературного читання для 1-4-х класів. Змістові лінії програми читання.	3
2.	Опрацювати програмові вимоги до навичок читання. Коло читання.	3
3.	Підібрати тексти для перевірки швидкості читання.	3
4.	Робота над засобами виразності на уроках читання	3
5.	Виписати визначення літературних термінів «казка», «легенда», «притча». Види літературного матеріалу з читання у початковій школі.	4
6.	Проаналізувати підручники з літературного читання з метою виявлення місця казки.	3
7.	Скласти тести до вивчених байки (по класах).	3
8.	Дібрати засоби унаочнення на уроках літературного читання, на яких вивчаються вірші. Скласти партитуру вірша (за вибором).	3
9.	Скласти тести до монографічного вивчення творчості письменника (за вибором).	3
10.	Зробити огляд чинних підручників для літературного читання з метою визначення науково-пізнавальних статей та нарисів.	3
11.	Підготувати реферат на тему «Тематика науково-пізнавальних статей і нарисів у підручниках з літературного читання для 2-4 класів».	3
12.	Підготувати повідомлення на тему «Словникова робота на уроках читання під час вивчення науково-пізнавальних статей та нарисів».	3
13.	Опрацювати програмові вимоги до позакласного читання учнів початкової школи.	3
14.	Розробити план читацької конференції для 3 класу.	3
15.	Скласти бібліографію до розділу «Позакласне читання в початковій школі».	3
16.	Записати легенди свого рідного краю.	4
17.	Виписати визначення літературних термінів «казка», «легенда», «притча».	3
18.	Методика опрацювання науково-публіцистичних статей: - пізнавальне значення статей, нарисів; - особливості методичних прийомів у роботі з нарисами і статтями.	4

19.	Види творчих робіт у зв'язку з прочитаним.	3
20.	Навчання складати план прочитаного.	3
21.	Методика проведення узагальнюючих уроків читання.	4
22.	Роль позакласної роботи в літературно-естетичному розвитку молодших школярів.	3
23.	Форми позакласної роботи з літературного читання в початковій школі.	3
24.	Особливості уроків з позакласного читання, їх різновиди.	4
25.	Учнівська творчість та шляхи її розвитку.	3
Разом		80

8. Індивідуальні завдання (Навчальний проект)

Підготувати презентацію однієї з тем:

- Читання як вид мовленнєвої діяльності
- Основні етапи процесу роботи над художнім
- Особливості аналізу оповідання
- Особливості опрацювання казки.
- Легенди й перекази на уроках читання
- Особливості опрацювання байки.
- Методика опрацювання науково-пізнавальної статті і нарису.
- Методика вивчення віршів.
- Система завдань для підсумкових уроків з читання
- Робота над загадкою на уроках літературного читання
- Опрацювання скоромовок.

При визначенні кількості балів за ІНДЗ викладач керується такими критеріями:

15 балів (максимальна кількість) виставляється в тому випадку, якщо студент підготував презентацію, що повністю розкриває зміст запропонованої йому теми, правильно оформив літературу, висловив та обґрунтував власне бачення проблеми. Вміло застосовує вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності, здатен самостійно вивчити матеріал, самостійно знаходить інформацію. Розв'язуючи практичні завдання із теми, студент усе виконав правильно, зробив аргументовані висновки.

Кількість балів зменшується відповідно до відсотка якості виконання завдань.

9. Методи навчання

Словесні (розповідь, бесіда, лекція тощо), наочні (ілюстрація, демонстрація тощо), практичні (вправи, навчально-продуктивна діяльність тощо), репродуктивний метод, частково-пошуковий метод, навчальна робота під керівництвом викладача, самостійна робота студентів, розв'язування творчих завдань, інтерактивні методи навчання, дидактичні ігри, банки візуального супроводу освітнього процесу, метод проектів тощо.

10. Методи контролю

Усне опитування, письмове тестування, захист ІНДЗ, написання есе, виконання письмових завдань, перевірка виконання самостійної роботи, підготовка та захист проекту, розробка та проведення уроків/окремих фрагментів уроків, письмове міркування, самооцінювання, взаємооцінювання, залік.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання за тему здійснюється за 5-бальною шкалою. При оцінюванні студента за тему враховується виконання ним самостійної роботи з даної теми.

При визначенні кількості балів за тему викладач керується такими критеріями:

Перший рівень (10 балів) виставляється студентові, який вільно володіє матеріалом із теми; чітко, грамотно, логічно, повно і послідовно висвітлює питання, розкриває сутність і аналізує його зміст, демонструє знання не лише лекційного матеріалу, але й результати самостійного опрацювання основної й додаткової літератури, вміння висвітлювати власні міркування та робити висновки. Знання, вміння й навички студента повністю відповідають вимогам програми.

Другий рівень оцінювання (8 балів) студент отримує, якщо ілюструє означення основних понять та формулювання правил власними прикладами; самостійно розв'язує завдання обов'язкового рівня з достатнім поясненням. При оцінюванні контрольної роботи 2 бали ставиться при суттєвих недоліках у теоретичній і практичній частинах роботи, за відсутності прикладів і достатньої аргументованості відповідей, якщо в контрольній роботі немає чіткості викладу матеріалу.

Третій рівень (6 балів) ставиться у тому разі, коли студент має істотні ознаки понять, явищ закономірностей, зв'язків між ними.

Четвертий рівень (4 бали) студент отримує тоді, коли відтворює основний навчальний матеріал, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

П'ятий рівень (2 бали) ставиться у тому разі, коли студент має фрагментарні знання у незначному обсязі, засвоїв меншу частину навчального матеріалу; за відсутності сформованих умінь та навичок; під час відповіді допускається суттєвих помилок; контрольна робота за багатьма параметрами не відповідає вимогам щодо її рівня виконання чи оформлення, студент не володіє фактичним матеріалом і має низький рівень теоретичної підготовки, переважна більшість завдань виконана неправильно.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					100
T1	T2	МК	T1	T2	T3	T4	МК	
10	10	15	10	10	10	10	25	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій; підручники «Літературне читання», навчальні посібники; робоча навчальна програма; відеозаписи уроків; розробки уроків; дидактичний матеріал; презентації уроків; тестові і контрольні завдання; завдання для контролю знань студентів із навчальної дисципліни.

14. Рекомендована література

Основна

1. Волошина Г. П., Росенко Л. М. Типи та особливості уроків української мови і літературного читання у початкових класах. Умань, 2013. 204 с.
2. Галич О., Васильєв Є., Назарець В. Теорія літератури: Підручник. 4-те вид. стереотип. Київ: Либідь, 2008. 488 с.
3. Іванова Л. І. Літературні ігри та розваги на уроках читання: Збірник літературних ігор. Рівне: ІМЦ, 2005. 127с.
4. Коваль Г. П., Суржук Г. П. Методика читання: Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 280 с.
5. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 752 с.
6. Марко В. П. Аналіз художнього твору: навч. посібник. Київ: Академвидав, 2013. 280 с.
7. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. Тернопіль: «Мандрівець», 2015. 256 с.
8. Науменко В. О. Уроки літературного читання в 2 класі : метод. посіб. для вчителя. Київ: Генеза, 2013. 280 с.
9. Науменко В. О. Уроки літературного читання в 3 класі : метод. посіб. для вчителя. Київ: Генеза, 2014. 272 с.
10. Савченко О. Я. Методика читання у початкових класах : посіб. для вчителя. Київ: Освіта, 2007. 334 с.
11. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник. Київ: Грамота, 2012. 504 с.
12. Ситченко А., Шуляр В., Гладишев В. Методика викладання літератури: термінологічний словник. Київ: Ін Юре, 2008. 132 с.
13. Скорина Л. Аналіз художнього твору: Навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей (філологія, літературна творчість, журналістика). Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2013. 424 с
14. Ткачук Г. П. Робота з дитячою книжкою на уроках позакласного читання: Посібник для вчителя. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2000. 120 с.

Додаткова

1. Бондаренко Н. Читання як проблема методики навчання української мови. *Дивослово*. 2004. №12. С.19.
2. Вашуленко О. Читацька компетентність молодшого школяра: теоретичний аспект. *Початкова школа*. 2011. № 1. С. 48–50
3. Науменко В. О. Особливості змісту навчально-методичного комплексу з літературного читання в другому класі. *Шкільний бібліотечно-інформаційний центр*. 2013. № 5. С.75–92.
4. Мовчун А. Запрошуємо у світ літературних термінів. *Початкова школа*. 2003. №10. С. 35 – 38.

5. Науменко В. Уроки літературного читання в 2 класі: метод. Посіб. для вчителя. Київ: Генеза, 2013. 280 с.
6. Науменко В. Уроки літературного читання в 3 класі: метод. Посіб. для вчителя. Київ: Генеза, 2014. 280 с.
7. Савченко. О. Методичний аналіз підручника «Літературне читання» для 2- го класу: зміст, структура, методичні настанови. *Початкова школа*. 2013. № 5. С. 1–5.
8. Савченко. О. Методичний аналіз підручника «Літературне читання» для 2-го класу: зміст, структура, методичні настанови. *Початкова школа*. 2013. № 5. С. 1–5.
9. Цимбалюк Л. Проблеми ведення літературознавчої пропедевтики в початкових класах. *Початкова школа*. 2000. № 11. С. 19 – 25.
10. Методика викладання української мови / За ред. С. І. Дорошенка. Київ, 1992. 350 с.
11. Пелешок Е., Шевчук Т. Особливості аналізу художнього твору на уроках читання в 3-4 класах. *Початкова школа*. 2002. № 2. С 21-25.
12. Чепелєва Н. Рівень осмислення тексту як показник розумового розвитку. *Початкова школа*. 2004. –№ 5. С 33-38.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://metodportal.net/taxonomy/term/9>
2. <http://pochshkola.blogspot.com/>
3. <http://teacherjournal.com.ua/shkola/pochatkove-navchannya-ta-vixovannya.html>
4. <http://www.nachalka.com.ua/>